

TEZAU LITURGIC

24 IULIE/2 MAI

**VIATA
SF. CNEJI-MUCENICI
BORIS-ROMAN
SI
GLEB-DAVID
DE LA
ROSTOV-MUROM**

ROMAN, 1996

2 mai

Pătimirea Sfinților Boris și Gleb, domni ai Rusiei, numiți din botez Roman și David

Fericit este bărbatul care se teme de Domnul și poruncile Lui va păzi. Puternică va fi seminția lui pe pământ și neamul dreptilor se va binecuvînta, precum zice marele prooroc și împărat. Cu adevărat fericit a fost bărbatul cel temător de Domnul, sfântul și întocmai cu Apostolii, marele nostru voievod Vladimir, care s-a numit din Sfântul Botez Vasile, fiul lui Svetoslav, care nu numai singur el s-a sîrguit a plăcea lui Dumnezeu, ci și toată stăpînirea sa, pământul Rusiei, luminîndu-l prin Sfântul Botez, l-a adus ca un dar cinstit și plăcut Domnului. Pentru aceasta și seminția lui, puternică pe pământ a făcut-o Domnul și a binecuvîntat neamul lui cel drept.

Acel mare voievod, fiind la bătrînețe și apropiindu-se de fericitul sfîrșit în care avea să se mute, ca de la împărăția cea vremelnică și pămîntească la împărăția cea fără de sfîrșit și cerească, și din viața cea cu multă osteneală, la odihna cea veșnică și la viața cea fericită, a chemat pe cei doisprezece fii ai

săi, pe care îi avea născuți cu mai multe femei, din vremea necredinței lui, și le-a împărțit domnia sa, pământul Rusiei, fiecăruia câte o moștenire, astfel: pe Vișeslav l-a pus în marele Novograd, pe Izaslav în Polotca, pe Sviatopolc în Turov și pe Iaroslav în Rostov. Murind Vișeslav a pus pe Iaroslav, în marele Novograd, iar pe Boris în Rostov, pe Gleb în Muron, pe Svetoslav în Drebleani, pe Vsevolod în Vladimir, pe Mstislav în Tmutoracani, pe Stanislav în Smolensca, pe Sudislav în Pscov și pe Bracislav în Luțca și în Volina.

După douăzeci și opt de ani de la Sfântul Botez, fericitul Vladimir a început a boli și atunci a venit la dînsul Boris, fiul lui cel mai iubit decît toți copiii. În acea vreme venise înștiințarea voievodului Vladimir, că pecenegii vin cu război asupra Rusiei, și Vladimir, fiind bolnav, s-a mîhnit, de vreme ce nu putea să iasă singur la război împotriva pecenegilor. Și chemînd pe iubitul său fiu, Boris, cel numit din Sfântul Botez Roman, i-a încredințat lui pe ostașii săi și l-a trimis peste Nipru împotriva pecenegilor. Boris, mergînd degrabă și pe pecenegi neaflîndu-i, s-a întors înapoi și a stat la rîul Altei. Și iată, i-a venit înștiințare că tatăl lui, binecredinciosul și Sfântul mare voievod Vladimir, a murit la Berestov. Și Sviatopolc, fiind lîngă el, se sîrguia ca să tănuiască moartea tatălui său; pentru că, trupul învelindu-l în covor și spărgînd

pardoseala l-a lăsat jos; apoi în taină l-a dus noaptea în cetate și l-a pus în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Deseatina.

Fericitul domn Boris, auzind de acestea, a început a plînge după tatăl său, zicînd: "Vai mie, tatăl meu, lumina ochilor mei, strălucirea și raza feței mele. Vai mie, cum ai apus lumina mea, nefiind eu la sfîrșitul tău, ca singur să îngrop cinstitul tău trup; și de ce nu m-am învrednicit să sărut cinstitele tale cărunteți!" Și multe alte cuvinte umilite grăia în plîngerea sa, iar Sviatopolc s-a așezat în Kiev pe scaunul părintesc cu putere de la sine, pentru că nu i se cădea lui să stăpînească în Kiev după tatăl său. Și s-a umplut inima lui de iubirea de stăpînire cea fărădelege și de înrăutățita zavistie a lui Cain, zicînd în sine: "Voi pierde pe toți frații mei și voi rămîne stăpînitor în Rusia".

Deci, îndată a trimis cu vicleșug la fratele său, Boris, zicîndu-i: "Fratele meu iubit, voi să am cu tine dragoste. Iată, pe lîngă dania tatălui, îți voi da încă mai multă stăpînire" - iar aceasta o zicea cu vicleșug, căutînd cum ar pierde pe Boris. Deci, chemînd pe kieveni, le împărțea daruri multe, însă inima lor nu era cu el. Apoi, ducîndu-se noaptea la Viștegorod, a chemat în taină la sine pe boierul Putșa și pe ceilalți boieri din Viștegorod: Telțul, Elovici și Leașco. Și le-a zis lor: "Spuneți-mi

adevărul, aveți către mine dragoste din toată inima?" Iar ei cu Putșa au zis: "Capetele noastre cu toți veștegorodiții le vom pune pentru tine".

Atunci ticălosul Sviatopolc a zis lui Putșa și prietenilor lui: "De vreme ce vă făgăduiți, ca pentru mine să vă puneți capetele voastre, atunci mergeți în taină și ucideți pe Boris, fratele meu". Iar ei au făgăduit să facă așa. Iar voievodul Boris stătea atunci la râul Altei, și boierii din Kiev i-au zis: "Mergi în Kiev și șezi pe scaunul părintesc, căci și oastea părintească este cu tine". Fericitul Boris le-a răspuns: "Asupra fratelui meu mai mare nu voi merge, deoarece îl am pe el ca pe un tată". Acestea auzindu-le boierii și ostașii, s-au dus pe la locurile lor; iar Sfântul Boris a rămas cu slugile sale și voia să meargă la fratele său, Sviatopolc, ca să i se închine, dându-i cinste ca celui mai mare frate și mai întâi voievod. Și a venit un vestitor la Sfântul Boris, spunându-i că Sviatopolc voiește să-lucidă, și că a trimis pentru aceea ucigași. Iar sfântul nu credea pe acel vestitor, știindu-se pe sine că n-a greșit cu nimic împotriva fratelui său, Sviatopolc, și nici nu nădăjduise vreodată la o răutate ca aceea. Însă se tulbură cu gândul și era cuprins de mîhnire în acea zi, dar nădăjduia spre Dumnezeu. Ziua aceea era sîmbătă și, intrînd în cortul său, se ruga cu lacrimi lui Hristos Dumnezeu și Preacuratei Maicii Sale.

A doua zi, Duminică, sculîndu-se foarte de dimineață, a poruncit preotului ca să cînte utrenia și însuși se ruga cu umilință Domnului. Iar trimișii lui Sviatopolc, boierii din Viștegorod, sosiseră încă de cu noapte și, stînd aproape, auzeau pe fericitul Boris cîntînd utrenia. Și i-au vestit Sfîntului Boris, că acum s-au apropiat ucigașii lui Sviatopolc ca să-l omoare, deci, a început și mai mult a se ruga, zicînd: *Doamne, cît s-au înmulțit cei ce mă necăjesc; mulți se scoală asupra mea, și celelalte ale psalmului. Citind iarăși Psaltirea cu multă umilință, zicea psalmul în care sînt cuprinse cuvintele acestea: Spre Tine m-am aruncat din coapsele și din pîntecele maicii mele. Tu ești Dumnezeu meu, nu Te depărta de la mine, că necazul este aproape și nu este cine să-mi ajute. M-au înconjurat viței mulți, tauri grași m-au cuprins; au deschis asupra mea gura lor, ca un leu ce răpește și răcnește. M-au înconjurat cîini mulți, adunarea celor vicleni m-a cuprins. Iar Tu, Doamne, nu depărta de la mine ajutorul Tău; ia aminte la sprijinirea mea. Izbăvește de sabie sufletul meu și din gheara cîinelui, viața mea, și celelalte.*

După săvîrșirea Utreniei, căutînd spre icoana lui Hristos, cu lacrimi zicea "Doamne Iisuse Hristoase, Care Te-ai arătat cu acest chip pe pămînt pentru mîntuirea noastră și ai binevoit a Te pironi pe Cruce pentru păcatele noastre, învrednicește-mă și

pe mine, ca pentru numele Tău cel sfânt, să rabd pătımirea aceasta fără de vină, pe care nu o primesc de la potrivnici, ci chiar de la fratele meu și să nu-i socotești lui, Doamne, aceasta ca păcat".

Rugându-se mult, s-a lăsat în voia Domnului. Și iată, ucigașii cei ticăloși, ca niște fiare cumplite au năvălit deodată cu arme, cu sulite și cu săbiile scoase. Sărind în cort înșiși boierii cei ticăloși din Viștegorod: Putșa, Telet, Elovici și Leașco, au lovit pe Sfântul Boris cu săbiile, l-au împuns cu sulitele și, trântindu-l la pământ, îl scăldau în sîngele său. Iar unul din slugile lui, anume Gheorghe, de neam unguresc, foarte iubit și credincios Sfântului Boris, avînd o grivnă de aur pusă de el pe sine, a căzut pe trupul stăpînului său, zicînd: "Nu te voi lăsa iubitul meu stăpîn, ci unde se veștejește frumusețea trupului tău, acolo să-mi sfîrșesc și eu viața mea".

Deci și pe acela l-au străpuns cu sulitele. Și, neputînd ei să scoată degrabă gherdanul cel de aur, i-au tăiat capul și l-au aruncat la o parte, și astfel au luat gherdanul. De aceea, mai pe urmă n-au putut să afle trupul lui Gheorghe între alte trupuri, pentru că atunci pe mulți tineri ai lui Boris i-au ucis cu săbiile. Acest Gheorghe, ungurul, iubitul tînăr al Sfântului Boris, era frate bun al cuviosului Moise ungurul care, pentru

curăție, a pătimit de la o femeie leșească, precum se scrie pe larg în Patericul Pecerscăi. Iar pe sfântul răbdător de chinuri, Boris, suflînd încă puțin, învăluindu-l ucigașii ticăloși în cort, l-au pus într-o căruță și-l duceau cu ei. Pe cale i-au întîmpinat cei doi trimiși ai lui Sviatopolc, care, văzînd pe Sfîntul Boris încă suflînd, îndată unul dintre dînșii, scoțîndu-și sabia sa, a înfipt-o în inima lui. Și așa s-a sfîrșit Sfîntul Boris, în 24 de zile ale lunii iulie, la pomenirea Sfîntei Mucenițe Hristina, într-o zi de Duminică, luînd cunună mucenicească de la Domnul. Iar cinstitul lui trup l-au dus ucigașii în Viștegorod și l-au îngropat în taină într-o biserică de lemn a Sfîntului Vasile.

După uciderea Sfîntului Boris, ticălosul Sviatopolc se gîndea cum ar ucide și pe Gleb; pentru că Boris și Gleb erau fiii unei mame, născuți lui Vladimir de o bulgăroaică. Deci, a trimis Sviatopolc cu înșelăciune la Gleb, voievodul Muronului, zicînd: "Tatăl tău bolește foarte și te cheamă la el, vrînd să te vadă. Deci, să vii degrabă cu puțini însoțitori." Fericitul Gleb, fiind foarte ascultător tatălui său, a luat îndată puțini tovarăși și a mers degrabă, să poată vedea încă viu pe tatăl său, Sfîntul Vladimir, pentru că nu auzise de moartea lui. Și venind el la gura Volgăi, fiind noaptea, s-a împiedicat calul cu dînsul, dînd într-o groapă, și i-a vătămat puțin un picior, de aceea a șezut într-un caic, a mers pe

apă, pînă la Smolensc. Iar cînd a ajuns la locul ce se numea Smedin, a stat la mal.

Într-acea vreme, i-a venit lui Iaroslav, voievodul marelui Novograd, înștiințare din Kiev de la Predislava, sora lui, despre moartea lui Vladimir, tatăl lor, și despre uciderea lui Boris de către Sviatopolc. Și a trimis Iaroslav la Gleb, zicîndu-i: "Să nu te duci în Kiev la Sviatopolc, deoarece tatăl nostru a murit, iar Sviatopolc a ucis pe Boris și voiește să te ucidă și pe tine". Acea scrisoare a lui Iaroslav a ajuns pe fericitul Gleb la Smedin și el, tînguindu-se foarte, a plîns cu amar după tatăl său și după fratele său cel ucis. Și pe cînd plîngea el încă în acel loc, au sosit în acel ceas ucigașii trimiși de Sviatopolc și, năvălind deodată cu săbiile scoase, au început a sări în caicul lui Gleb. Slugile lui Gleb au slăbit de frică, iar Sfîntul Gleb, văzînd pe ucigași, și-a ridicat mîinile spre cer și a început a se ruga cu lacrimi, zicînd: *Judecă, Doamne, pe cei ce-mi fac strîmbătate, dă război celor ce se oștesc asupra mea, apucă arma și pavăza și Te scoală în ajutorul meu; varsă sabie și închide împotriva celor ce mă prigonesc și zi sufletului meu: Mîntuirea ta sînt Eu!*

Iar mai-marele ucigașilor, ticălosul Gorasim, a poruncit ca să ucidă îndată pe Gleb. Atunci bucătarul lui Gleb, cel cu numele Torcin, care era

la spate, avînd dușmănie asupra stăpînului său, și-a scos cuțitul și, apucîndu-l de cap pe Sfîntul Gleb, a înfipt cuțitul în gîtul lui, tăindu-l. Și l-a dat morții prin junghiere, ca pe un mieluşel fără de prihană, lipsindu-l de viața aceasta mult dureroasă și de puțină vreme, luni, în cinci zile ale lunii lui septembrie, la pome-nirea Sfîntului Prooroc Zaharia, tatăl Mergătorului înainte, cel ucis între biserică și altar.

Sfîntul Gleb a stat astfel înaintea lui Hristos Dumnezeu în cereasca împărăție, împreună cu fratele său Boris, împlinindu-se de dînșii cuvintele psalmistului: "*Iată ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui frații împreună, în viața cea nesfîrșită și în slava sfinților mucenici*". Iar cumpliții ucigași, după uciderea Sfîntului Gleb, nu l-au învrednicit pe el de cuviincioasa și cinstita îngropare, ci au aruncat cinstitul lui trup la un loc pustiu, nu departe de mal, între doi butuci, acoperindu-l cu puține vreascuri. Și nimeni din smoleni nu știa de trupul lui Gleb, voievodul cel ucis, unde este. Dar Dumnezeu, nepărăsind pe plăcutul Său, arăta oamenilor trupul mucenicului prin diferite minuni. Uneori se arăta stîlp de foc la acel loc, alteori lumînări aprinse, iar alteori se auzeau cîntări îngerești, de cei ce treceau și de cei ce pășteau vitele pe acolo. Într-o vară, vînătorii de fiare au aflat acel cinstit și sfînt trup zăcînd întreg,

pentru că nici o fiară sau pasăre nu se atinsese de el și nici vreo stricăciune nu era pe dînsul.

Spunînd ei acestea în cetate, toți cetățenii și toată rînduiala duhovnicească și mirenească, mergînd cu cruci, au luat trupul cel răbdător de chinuri, cunoscîndu-l că este al binecredinciosului Gleb, voievodul Muronului, feciorul lui Vladimir, care fusese ucis în acel loc, și l-au adus cu cinste în cetate și l-au pus în biserică; pentru că Dumnezeu a arătat smolenilor pe plăcutul Său, ca altădată oasele lui Iosif israeliților.

Ticălosul Sviatopolc nu s-a îndestulat cu sîngele celor doi frați, sfinți răbdători de chinuri Boris și Gleb. Ci, după uciderea acelora, îndată și-a întins mîna cea ucigașă și asupra fratelui său al treilea, Svetoslav, voievodul dreblenilor, care, înștiințîndu-se de răutatea lui Sviatopolc, a fugit la unguri; însă l-au ajuns ucigașii cei trimiși și l-au ucis în munții ungurești. Apoi Iaroslav, voievodul marelui Novgorod, adunîndu-și puterea sa ostășească, a mers asupra lui Sviatopolc, răzbunînd sîngele frățesc. Războiul între ei a ținut un timp lung de patru ani, pentru că, uneori Iaroslav pe Sviatopolc îl biruia și-l gonia, iar alteori Sviatopolc, cîștigînd ajutor de la leși, biruia pe Iaroslav. Dar mai pe urmă, Sviatopolc a fost biruit în acel loc, unde a ucis pe Sfîntul Boris. Sviatopolc de cîte ori era

biruit și izgonit, fugea la pecenegi și, de acolo, iarăși venea cu putere asupra lui Iaroslav.

Atunci Iaroslav, mergînd împotriva lui Sviatopolc, a stat la rîul Altei, unde a fost ucis Sfîntul Boris cu slugile sale și, ridicînd mîinile spre cer, s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi, zicînd: "Sîngele fraților mei strigă din pămîntul acesta către Tine, Stăpîne Doamne, Dumnezeul meu! Deci, mă rog Ție, Preaputernicule, Făcătorule și Judecătorule prea drepte, izbăvește sîngele dreptilor acestora, precum ai izbăvit sîngele lui Abel asupra lui Cain, punînd pe el cutremur. Astfel să pui cutremur și spre acest ticălos Sviatopolc, ca să nu mai poată vărsa și mai mult sînge frățesc și creștinesc". Apoi a zis: "Frații mei cei sfinți, Boris și Gleb, ajutați-mă pe mine asupra acestui mîndru ucigaș!"

Sfîrșindu-și rugăciunea, a împreunat cetele ostașilor săi și s-a lovit cu puterea lui Sviatopolc, la răsărirea soarelui, și era vineri ziua aceea. Și s-au tăiat atît de tare amîndouă părțile, încît n-a fost niciodată o tăiere ca aceea în Rusia; căci, apucîndu-se de mîini, se tăiau unii pe alții și sîngele curgea ca pîraiele prin văi. Abia către seară, Iaroslav a biruit și a sfărîmat desăvîrșit puterea lui Sviatopolc, care a scăpat cu puțini tovarăși din acel război și a fugit în țara leșească.

Mergînd el în cale, a năpădit asupra lui diavolul fricii și i-au slăbit oasele lui atît de tare, încît nu putea să șadă pe cal; ci era purtat în pîrghie și de frică nu putea să petreacă la un loc, ci totdeauna striga: "Iată, gonesc după noi, fugiți!" Ei fugeau cu dînsul, strigînd iarăși: "Iată, gonesc după noi, fugiți!" Și așa a fugit din loc în loc, purtîndu-l pe el, pînă ce a ajuns în pămîntul leșesc, izgonit fiind de mînia lui Dumnezeu. Aici a ajuns într-o pustie, între cehi și între leși, unde și-a aflat sfîrșitul cel rău al vieții sale. Căci, fiind muncit de diavolul, a murit împreună și cu trupul și cu sufletul; și a pierit în veci, moștenind gheena focului. Iar trupul aceluia ticălos, îngropîndu-l acolo tovarășii lui unde a murit, au grămădit deasupra lui o movilă mare, care este și astăzi, din care iese un miros greu, spre arătarea izbîndirii lui Dumnezeu și spre certarea oamenilor celor răi.

Bincredinciosul și marele domn Iaroslav, după războaiele ce le-a avut cu Sviatopolc, luînd desăvîrșit domnia Kievului, și de război odihnindu-se, a început a întreba despre cinstitele moaște ale sfinților răbdători de chinuri, Boris și Gleb, frații săi cei uciși, unde și în ce loc se află? Deci, i-au spus despre Sfîntul Boris că se află pus în Viștegorod, în biserica Sfîntului Vasile, iar despre Sfîntul Gleb știau toți că a fost ucis nu departe de Smolensc, dar despre trupul lui, nu știa nimeni

dintre kieveni unde era pus. În acea vreme a venit înștiințare de la Smolensca lui Iaroslav, spunându-i că Dumnezeu a arătat cu semne și minuni trupul Sfântului Gleb, care a zăcut mult în loc pustiu, iar acum este adus cu cinste în cetatea Smolensc.

Aflînd acestea Iaroslav, îndată a trimis preoți și diaconi la Smolensc și, luînd de acolo pe Sfîntul Gleb cu toată cinstea, l-au pus în corabie și l-au adus la Kiev pe apa Niprului. Bincredinciosul domn Iaroslav, a întîmpinat moaștele mucenicului cu mitropolitul, cu egumenii și cu toată rînduiala duhovnicească și cu mulțime de popor. Și vedeau cu toții acel trup mucenicesc întreg, fără de nici o stricăciune, nici înnegrindu-se, nici vătămîndu-se de atîta vreme; ci întocmai ca trupul unui om viu, din care ieșind bună mireasmă, toți se mirau de minunea aceea. Apoi, ducîndu-l la Viștegorod în biserica cea din lemn a Sfîntului Vasile, au săpat pămîntul și l-au pus în raclă de piatră, lîngă Sfîntul Boris, fratele lui. Iar Dumnezeu a preamărit pe plăcuții Săi, pentru că i-a învrednicit pe ei împărăției Sale celei cerești împreună cu cetele sfinților mucenici, și a dat sfințelor lor moaște darul de a tămădui toate neputințele. Mulți bolnavi alergau cu credință la mormîntul lor și se tămăduiau de neputințele lor și se întorceau sănătoși, slăvind pe Dumnezeu Cel preamărit întru sfinți.

După o vreme, s-a întâmplat, cu voia lui Dumnezeu, de s-a aprins biserica Sfântului Vasile, în care se aflau îngropate moaștele cele făcătoare de minuni ale Sfinților Mucenici Boris și Gleb ai Rusiei, și n-au putut oamenii deloc să stingă focul, pentru că se aprinsese din vîrf. Ei au scos dintr-însa toate icoanele și vasele, pînă la cele mai mici, și n-a ars nimic acolo din lucrurile bisericesti, decît numai biserica, rămînînd mormintele sfinților în care erau puse trupurile lor fără biserică. Tuturor celor ce veneau și se închinau cu credință, li se dădeau tămăduiri și li se arătau semne, precum s-a arătat mai înainte la Smiadin deasupra trupului Sfântului Gleb. Căci, uneori se vedea un stîlp de foc, alteori se vedeau lumînări aprinse la mormîntul sfinților; iar alteori se auzeau cîntări îngerești și mulți mergeau acolo ca la o priveriște.

Odată au venit varegii și, umblînd cu nebăgare de seamă pe lîngă locul unde zăceau îngropate moaștele făcătoare de minuni ale sfinților mucenici, unul din varegi a călcat cu picioarele peste mormîntul mucenicesc, și deodată a ieșit foc din mormînt și i-a ars picioarele. El, neputînd suferi, a răcnit și a sărit din locul acela și a arătat tovarășilor săi picioarele sale arse. De atunci nu mai cuteza nimeni să se apropie de locul acela, ci se închinau cu frică.

Despre aceasta și despre alte minuni ce se făceau la mormîntul sfinților s-a înștiințat voievodul Iaroslav și s-a bucurat cu sufletul; că pe frații lui care au pătimit fără de vină îi preamărește Domnul, iar cele auzite le-a spus mitropolitului Ilarion. Mitropolitul, mulțumind lui Dumnezeu că în pămîntul Rusiei preamărește Domnul pe acei noi făcători de minuni, a zis voievodului: "Sfat bun și bineplăcut lui Dumnezeu îți dau, să zidești o biserică deasupra mormîntului sfinților făcători de minuni, și să scoatem din pămînt cinstitele lor moaște, ca mai cu osîrdie să alerge la ele poporul cel credincios și să-și cîștige cererile de la plăcuții lui Dumnezeu".

Sfatul mitropolitului a plăcut voievodului și îndată a zidit în Viștegorod o biserică de lemn mare și frumoasă, deasupra mormîntului Sfinților Mucenici, avînd cinci turle, și a zugrăvit-o toată înăuntru cu icoane și a înfrumusețat-o cu toată podoaba. Săvîrșindu-se biserica și înzestrînd-o cu cele de trebuință, a venit preasfințitul mitropolit Ilarion cu clerul și cu tot sfințitul sobor. Asemenea a venit și marele voievod Iaroslav cu toți boierii și cu mulțimea poporului și făcînd cîntare de toată noaptea în acea biserică nouă, au sfințit-o în ziua de douăzeci și patru ale lunii iulie, în care zi a fost ucis, altădată Sfîntul Boris.

După săvârșirea sfințirii, mitropolitul a poruncit, să sape pământul deasupra mormântului sfinților. Și, săpînd, ieșea din mormînt miresme cu miros plăcut și au scos din pământ raclele cu moaștele sfinților. Atunci mitropolitul și cu preoții, apropiindu-se cu frică și cu dragoste, au descoperit raclele sfinților și au văzut o minune preaslăvită. Trupurile erau întregi, nestrucate și se vedeau fețele lor luminate, încît toți s-au minunat foarte mult. Și s-a umplut toată biserica de multă și plăcută mireasmă. Ei au pus moaștele sfinților în partea dreaptă a bisericii și au așezat ca, în acea zi, în douăzeci și patru ale lunii iulie să se prăznuiască pomenirea Sfinților Mucenici Roman și David.

Fiind ei încă în biserică la Sfînta Liturghie, un om șchiop de amîndouă picioarele a venit, tîrîndu-se în biserică cu osteneală, și se ruga ca să-l lase să se apropie de cinstitele și muceniceștile racle, căci era multă îmbulzeală în popor. Și cînd s-a apropiat și s-a atins, rugîndu-se cu credință, îndată s-au întărit picioarele lui, cu darul lui Dumnezeu și cu rugăciunile sfinților răbdători de chinuri, și sculîndu-se, umbla înaintea tuturor. Această minune, văzînd-o singur voievodul Iaroslav, mitropolitul și tot poporul au dat laudă lui Dumnezeu și sfinților plăcuți Lui. Iar după Sfînta Liturghie, voievodul a luat pe toți la masă și au prăznuit precum se cădea, împărțind multe din

averile sale în ziua aceea la săraci, sărmani și văduve.

După moartea marelui voievod Iaroslav, trecînd mulți ani, biserica cea zidită de dînsul se învechise. Atunci fiul lui, binecredinciosul domn Izaslav, ținînd domnia cea mare a Kievului, a zidit o biserică nouă de lemn în numele sfinților, numai cu o turlă. Sfirșindu-se biserica, domnii Rusiei, fiii lui Iaroslav, s-au adunat la mutarea cinstitelor moaște ale sfinților răbdători de chinuri, Roman și David, în Viștegorod: Izaslav al Kievului, Svetoslav al Cernigovului, Vsevolod al Pereaslavei. Asemenea a venit și mitropolitul Gheorghe cu episcopii Neofit al Cernigovului, Petru al Pereaslavei, Nichita al Bielogradei și Mihail al Irovului. Erau și egumeni: Cuviosul părintele nostru Teodosie al Pecerscăi, Sofronie al Mănăstirii Sfîntului Mihail, Ghermano al locașului Mîntuitorului și toți ceilalți egumeni. Și au făcut praznic luminat, luînd cinstitele moaște, întîi pe ale Sfîntului Boris, punîndu-le în raclă nouă și mergînd înaintea lor cuvioșii monahi cu lumînări, după dînșii diaconii, apoi preoții, arhierii, iar după ei mergeau domnii, ducînd pe umerii lor sfintele moaște și așezîndu-le în biserica cea nouă.

Cînd au deschis racla, s-a umplut biserica de bună mireasmă preaminunată, ca de un fum subțire ce

ieșea din moaște. Văzînd și mirosind acestea, toți au preamărit pe Dumnezeu, iar pe mitropolitul Gheorghe l-a cuprins o spaimă, pentru că nu avea credință către sfinți și, căzînd cu fața la pămînt înaintea sfintelor moaște, își cerea iertare și, sărutînd pe Sfîntul Boris, l-a pus în raclă de piatră. După aceasta, mergînd, au luat moaștele Sfîntului Gleb cu racla de piatră și, punîndu-le într-o sanie, le-au adus la biserică. Iar cînd era lîngă ușă, racla stătea nemișcată, și a poruncit poporului să se roage, zicînd: "Doamne miluiește!" Rugîndu-se poporul, s-a mișcat racla și a dus-o lîngă Sfîntul Boris, căruia i-a sărutat capul, iar Sfîntului Gleb mîna, pe care, luînd-o mitropolitul, binecuvîntă pe domni și pe popor.

În vremea aceea, voievodul Kievului, Izaslav, avea o vătămare la grumaz și-l durea capul. Luînd el mîna mitropolitului cu care ținea mîna Sfîntului Gleb, o puse la grumaz unde avea vătămare, la cap și la ochi, și s-a tămăduit în ceasul acela, preamărind toți pe Dumnezeu și pe plăcuții Lui. După Sfînta Liturghie au prînzit domnii împreună cu arhieriei, făcînd milostenie săracilor. De atunci s-a așezat praznicul mutării cinstitelor moaște ale sfinților Boris și Gleb, răbdătorii de chinuri și făcătorii de minuni voievozi ai Rusiei, în două zile ale lunii mai, cînd se face și pomenirea aducerii moaștelor Sfîntului Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei.

După puțină vreme, Svetoslav al lui Iaroslav, care a fost mai întâi voievod al Cernigovului, apoi al Kievului, după izgonirea lui Izaslav, a voit să zidească în Viștegorod o biserică frumoasă de piatră pentru pomenirea sfinților mucenici Boris și Gleb, pe care întemeind-o și scoțînd-o deasupra pămîntului, a murit. După moartea lui Svetoslav, iarăși a luat scaunul domniei Kievului Izaslav și n-a luat în seamă zidirea bisericii aceleia, deoarece Izaslav, după lungă vreme sfîrșindu-se la război, a venit la domnia cea mare a Kievului al treilea frate al său, Vsevolod Iaroslavici, voievodul Pereaslavei. Acesta, mai înaintea sfîrșitului său, a început a zidi biserica aceea pe care Svetoslav o începuse, dar n-o isprăvise.

După Vsevolod, domnind în Kiev Mihail Izaslavici, care se chema Sviatopolc, era cuprins de multe războaie în toți anii și nu săvîrșea acea biserică, pentru că în vremea aceea păgînii se întăriseră și multe rele făceau creștinilor, care uitaseră acea biserică. Asemenea se uitaseră și minunile sfinților mucenici, deși se făceau multe. Deci, Oleg Svetoslavici, voievodul Cernigovului, pornindu-se de Dumnezeu, a sfîrșit și a înfrumusețat biserica cea de piatră în Viștegorod, pe care o începuse mai înainte Svetoslav, tatăl său. Dar Mihail Svetopolc, domnul Kievului, vrăjmășuind pe Oleg, nu voia să mute moaștele sfinților mucenici în biserica cea

nouă de piatră. După moartea voievodului Mihail Svetopolc, a stat în Kiev domn Vladimir al lui Vsevolod, care se numea Monomah.

Acela a voit să mute moaștele sfinților de chinuri răbdători, Boris și Gleb, și pentru aceasta a înștiințat pe toți din pământul Rusiei și s-au adunat la dînsul toți domnii, David și Oleg ai lui Svetoslav, domnii Cernigovului cu fiii săi, dregătorii, boierii, ceilalți domni cu boierii lor și mulțime de oameni din toată Rusia. Asemenea și Nichifor, mitropolitul Kievului, cu iubitorii de Dumnezeu episcopi: Teoctist al Cernigovului, Lazăr al Pereaslavei, Mina al Poloțchiei, Daniil al Irevchiei și cu fericitul Prohor, egumenul Pecerscâi; Sava, egumenul locașului Mîntuitorului, Silvestru al mănăstirii Sfîntului Mihail, Petru al Clovschiei, Grigorie al mănăstirii Sfîntului Andrei și cu ceilalți egumeni, și tot sfințitul sobor, încît nu încăpea Viștegorodul pe stăpînitorii cei adunați și pe popor.

În ziua întîi a lunii mai s-a sfințit biserica și s-a făcut ospăț mare, și toți domnii și arhieriei au prînzit la Oleg, voievodul Cernigovului; iar pentru ospătarea săracilor și străinilor le-au pus mese trei zile. În ziua a doua a lunii mai, cînd mai înainte se așezase praznicul mutării cinstitelor moaște ale sfinților domni, Boris și Gleb, după cîntarea pravilei celei obișnuite a Utreniei, fiind Dumi-nica

Sfintelor Mironosițe, mitropolitul cu episcopii și cu toți preoții și diaconii, îmbrăcându-se în sfințitele veșminte și aprinzând lumânări, au cădit raclele sfinților și le-au pus pe fiecare în sănii, ce erau rînduite și împodobite pentru aceea. Raclele erau de piatră și le trăgeau singuri voievozii cu boierii, mergînd înainte mitropolitul cu tot sfințitul sobor, după rînduiala sa.

Nu numai că nu puteau să tragă moaștele sfinților, dar nici singuri să pășească de mulțimea norodului, care năvăleau și-i strîmtorau. Atunci a poruncit voievodul Vladimir Monomahul, ca să arunce arginți poporului; și astfel a putut să ducă racla cu Sfîntul Boris, pe care punînd-o în mijlocul bisericii, au mers după Sfîntul Gleb, și tot astfel l-au adus și l-au pus lîngă Sfîntul Boris. Deci, s-a făcut ceartă între domni, pentru că Vladimir Monomahul voia ca moaștele sfinților să fie în mijlocul bisericii și peste dînșii să facă un cuvucion de argint; iar David și Oleg voiau ca să-l pună în cămară în partea dreaptă, unde însemnase tatăl lor, Svetoslav Iaroslavici.

Mitropolitul cu episcopii au zis: "Să aruncați sorți pentru mai bună încredințare, ca unde vor voi sfinții mucenici, acolo să-i punem!" Cuvîntul acesta a plăcut tuturor și și-au pus sorții lor în altar, pe dumnezeiasca masă și s-a nimerit soarta lui David și a lui Oleg. După aceea, au pus pe

sfinții mucenici în camera ce era rînduită pentru aceasta, în partea dreaptă, iar Vladimir Monomahul, a ferecat raclele sfinților cu argint și icoanele sfinților le-a închipuit pe table, pe care le-a aurit. Asemenea, a mai pus lângă racle sfeșnice de argint suflate cu aur pentru lumînări și toată camera au împodobit-o cu aur foarte mult, pentru că acel binecredincios domn iubea podoaba cea frumoasă a bisericii, iar către sfinții mucenici avea mare osîrdie cu credință.

Fiindcă se făceau diferite minuni de acești sfinți plăcuți lui Dumnezeu, se cade să le pomenim unele aici. Era în Viștegorod un om, anume Miron grădinarul. Acela avea un copil cu un picior uscat și strîmb și nu putea să umble cu el, ci, făcîndu-și un picior de lemn, așa umbla. Acela, mergînd totdeauna la pravila bisericească ziua și noaptea, în biserica Sfinților Mucenici Boris și Gleb și, căzînd la mormintele lor, cerea cu lacrimi tămăduire. Într-o noapte i s-au arătat sfinții mucenici și i-au zis: "Pentru ce strigi la noi, omule?" Iar el le arăta piciorul cel uscat și cerea tămăduire. Atunci, sfinții au făcut de trei ori semnul Sfintei Cruci pe piciorul lui și, deșteptîndu-se tînărul acela din somn, și-a simțit piciorul că era sănătos. De bucurie el sărea slăvind pe Dumnezeu și spunea poporului cum Sfinții Mucenici Boris și Gleb l-au tămăduit prin arătarea

lor. El le mai povestea și aceasta: "Am văzut umblînd cu ei - adică cu sfinții - și pe Gheorghe, tînărul acela, care a căzut pe trupul Sfîntului Boris, cînd a fost ucis și străpuns cu sulița; acela se vedea purtînd lumînarea înaintea sfinților".

Un orb, venind, cădea la mormintele sfinților, le săruta raclele cu dragoste și își lipea ochii săi, cerînd tămăduire. Și îndată a văzut, și toți au preamărit pe Dumnezeu și pe sfinții plăcuții Lui, Boris și Gleb. Era iarăși un șchiop căruia îi era tăiat piciorul din genunchi, și făcînd picior de lemn, umbla cu anevoie. Acela venind în Viștegorod, petrecea lîngă biserica sfinților mucenici cu alți săraci, primind cele de trebuință de la creștinii ce-i dădeau milostenie. Într-acea vreme era în Viștegorod un grădinar mare, care, după obiceiul mirenesc, se chema Jdan, iar din Sfîntul Botez, Nicolae. Acela, avea obiceiul ca în toți anii să prăznuiască pome-nirea arhiereului lui Hristos, Nicolae, hrănind săracii și străinii.

Odată, săvîrșindu-se în casa aceluia bărbat prăznuirea întru cinstea Sfîntului Nicolae, au mers acolo săracii și a mers și șchiopul acela, așteptînd ca să ia ceva. El ședea înaintea casei, dar, din întîmplare, nu i-au dat să mănînce, nici să bea, ci a rămas flămînd și însetat. Apoi, deodată a devenit uimit și a văzut o vedenie ca aceasta: I se părea că

șade lângă biserica Sfinților Mucenici Boris și Gleb și i-a văzut pe amîndoi ieșind din altar și venind către el; iar el, spăimîntîndu-se, a căzut cu fața la pămînt. Atunci sfinții l-au apucat de mîină și l-au pus să stea în mijloc, și au început a se ruga pentru tămăduirea lui. Deci, mai întîi l-au însemnat cu semnul Sfinte Cruci; după aceea, ungîndu-i cu untdelemn piciorul cel vătămat, i-au tras genunchiul.

Toate acestea le vedea ca în vis, neputinciosul acela, căci era cu fața la pămînt în curtea lui Nicolae ca și cum ar fi dormit. Oamenii, văzîndu-l astfel căzut, îl întorceau pe-o parte și pe alta, iar el zăcea ca un mort, încît numai sufletul și inima lui se zbăteau într-însul, socotind toți că un duh necurat l-a lovit pe el. Drept aceea, luîndu-l, l-au dus în biserica Sfinților răbdători de chinuri și l-au așezat lângă ușa bisericii. Acolo, stînd mulți oameni împrejur, au văzut un lucru de mirare: Din genunchiul șchiopului aceluia, a început a se arăta un picior mic ca de pruncușor, și care creștea cîte puțin, pînă ce s-a făcut ca și celălalt. Aceasta s-a făcut într-un ceas. Venindu-și în sine omul care a fost mai înainte șchiop, a început a umbla cu amîndouă picioarele, bucurîndu-se, sărînd și lăudînd pe Dumnezeu, preamărînd pe tămăduitorii săi, sfinții răbdători de chinuri și spunînd înaintea tuturor despre arătarea acelora. Văzînd aceasta

toate popoarele, au înălțat mari laude lui Dumnezeu, zicînd ca proorocul: *Cine va grăi puterile Domnului și cine va face auzite toate laudele Lui. Și iarăși: Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi.*

În cetatea Dorotobujii, o femeie lucra în casă, în ziua arhierelui lui Hristos, Nicolae, și i s-au arătat ei sfinții răbdători de chinuri, Boris și Gleb, înfricoșînd-o cu groază și zicîndu-i: "Pentru ce lucrezi în ziua Sfîntului Ierarh Nicolae? Sau nu știi că Domnul nu va suferi necinstea plăcuților Săi?" Aceasta zicîndu-i, au risipit casa aceea, iar femeia de frică s-a făcut ca moartă. După aceea, abia și-a revenit în sine și a zăcut bolnavă o lună întreagă, iar din acea boală i s-a uscat mîna. Deși s-a sculat din boală, însă mîna ei cea uscată nu s-a tămăduit, și astfel a petrecut trei ani. Auzind ea de un om care avusese mîinile și picioarele zgîrcite, că a primit tămăduire de la Sfinții Mucenici Boris și Gleb, a mers în Viștegorod în ziua dinaintea praznicului Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a spus despre sine preotului Lazăr, care era întîi al clericilor bisericii sfinților mucenici, iar el i-a poruncit să petreacă toată noaptea în biserică. A doua zi, mergînd clerul cu cruci, împreună cu tot poporul la cealaltă biserică, care era a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a apropiat femeia de preotul Lazăr și i-a spus visul

său, zicînd: În această noapte, șezînd eu în biserică și adormind, au venit la mine doi tineri frumoși și mi-au zis: "Cine te-a pus aici?" Iar eu le-am răspuns: "Lazăr, preotul, mi-a poruncit, zicîndu-mi: "Șezi aici, doar te va tămădui Dumnezeu cu rugăciunile Sfinților Mucenici!" Și îndată cel mai mare dintre ei scoțîndu-și inelul din mîna sa, mi l-a dat, zicîndu-mi: "Pune-l în mîină, fă-ți cruce și ți se va tămădui mîina!"

Acestea auzindu-le părintele Lazăr, a poruncit femeii ca, în aceeași biserică a sfinților mucenici, să fie la Sfînta Liturghie, deoarece voia ca, după Sfînta Liturghie, să facă pentru dînsa rugăciune și să ungă mîna ei uscată cu untdelemn sfințit. Și rugîndu-se a se cînta cîntarea cea întreit sfîntă, înainte de citirea Apostolului, s-a început a se cînta prochimenul: *Mărește suflete al meu pe Domnul...* Atunci îndată mîna cea uscată a acelei femei s-a făcut sănătoasă și a început femeia, cu mare glas, a slăvi pe Dumnezeu și pe sfinții făcători de minuni plăcuți lui, Roman și David, și toți cu mirare înălțau slavă lui Dumnezeu.

Un orb, alergînd la biserica Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe, cerea vedere ochilor lui. Făcînd el astfel mai multă vreme, într-o noapte, pe cînd dormea, i s-a arătat Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe, zicîndu-i: "Pentru ce strigi către mine, omule? De

ai trebuință de vedere, eu îți voi spune unde o poți câștiga! Să mergi la Sfinții Mucenici Boris și Gleb și aceia îți vor da vedere; pentru că acelora li s-a dat de la Dumnezeu darul ca să tămăduiască toate bolile în acest pământ al Rusiei".

Deșteptându-se orbul din somn s-a dus în Viștegorod, fiind purtat de mână. Acolo a petrecut câteva zile lângă biserica sfinților mucenici și, căzînd la mormintele lor, se ruga. Și a fost ascultată rugăciunea lui, pentru că i s-au deschis ochii și, văzînd, slăvea pe Dumnezeu și pe plăcuții Lui, spunînd la oameni arătarea sfinților mucenici ce i s-a făcut, că, venind la dînsul amîndoi, au făcut semnul Sfintei Cruci de trei ori pe ochii lui și așa a văzut.

Odată, doi bărbați nevinovați au fost pîrîți la marele voievod al Kievului, Mihail Izaslavici Sviatopolc, iar voievodul, crezînd clewetirea și necercetînd cele cu adevărat pentru dînsii, a poruncit ca pe amîndoi bărbații pîrîți, ferecîndu-i cu lanțuri de fier, să-i arunce în temnița din Viștegorod. El, îndeletnicindu-se cu multe lucruri ale ocîrmuirii sale, a uitat de acei bărbați aruncați în temniță, care au petrecut acolo mult timp, fiind părăsiți și uitați de toți și neavînd de nicăieri nădejde de eliberare. Atunci ei, știind că Sfinții Mucenici Boris și Gleb sînt grabnici ajutători celor

din primejdii, și-au pus nădejdea într-înșii după Dumnezeu, chemându-i în rugăciunile lor, și în toate Duminicile dădeau străjerului bani, ca să cumpere prescuri și lumînări și să le ducă la biserica sfinților mucenici.

Trecînd multă vreme, și aceia fiind tot în mare mîhnire și întristare, într-o noapte li s-au arătat în vis Sfinții Mucenici Boris și Gleb și le-au sfărîmat legăturile lor. Deșteptîndu-se acei bărbați din somn, unul dintre dînșii era la locul lui în temniță, însă fără legături, iar celălalt s-a aflat afară din temniță zăcînd, și legăturile lui rupte, asemenea și obezile prietenului lui zăceau frînte lîngă dînsul, iar temnița încuiată cu tărie și pecetluită.

Sculîndu-se înspăimîntat bărbatul acela, a deșteptat pe străjerul temniței care, cu mare frică, se mira și-l întreba: "Cum ai ieșit din temniță, fiind ușile bine încuiate și pecetluite?" Iar el a răspuns: "Lăsați-mă mai întîi în biserică la Utrenie, să mă închin sfinților făcători de minuni Boris și Gleb, să sărut sfintele lor racle, iar după aceea, voi spune ceea ce s-a făcut".

Mergînd el în biserică cu străjerul, a căzut înaintea raclelor sfinților, înălțînd slavă lui Dumnezeu și mulțumind minunaților săi izbăvitori, sfinților răbdători de chinuri, Roman și David. Apoi, sculîndu-se, a început înaintea tuturor a spune de

eliberarea sa, așa: "Dormind noi în temniță, am văzut în vedenie cum, deodată, s-a luat acoperământul temniței și priveam pe Sfinții Mucenici Boris și Gleb, venind la noi și zicându-ne: "Pentru ce petreceți aici?" Și le-am răspuns: "Așa este voia voievodului; însă fără de vină sîntem pîrîți". Și au zis sfinții: "Iată, noi am venit să vă eliberăm din temniță, de vreme ce strigați către noi". Și au zis numai către mine: "Tu îndată să mergi în biserica noastră și să spui cele ce vezi acum, iar pe acest tovarăș al tău, avînd credință mai puțină, îl lăsăm încă în temniță, însă îl dezlegăm din legături. Iar pentru pedepsirea necredinței lui și spre încredințarea celorlalți, îi dăm pentru o vreme orbire ochilor. Acum, noi ne ducem în pămîntul ceresc și, după trei zile, vom veni iar aici și-l vom face ca să vadă. După aceea să vă duceți amîndoi la voievod și să-i ziceți: "Pentru ce faci așa rău nesocotind adevărul și muncești pe oameni fără de vină? De nu te vei îndrepta, multe răutăți te vor împresura!"

Așa grăind către noi sfinții, s-au făcut nevăzuți. Iar eu, zicea cel ce era afară din închisoare, după o vedenie ca aceea deșteptîndu-mă din somn, nu știu cum m-am aflat zăcînd afară din temniță, iar legăturile mele și ale tovarășului meu erau sfărîmate; iar de voiți ca mai cu adevărat să știți și să vă încredințați de cele spuse de mine, să veniți

la temniță. Și au mers toți cei ce au fost în biserică cu dînsul și au văzut ușile temniței încuiate și pecețile întregi, iar legăturile zăcînd sfărîmate afară, și, minunîndu-se, au preamărit pe Dumnezeu. După aceea, îndată s-a dat știre celor mai mari ai cetății și, venind aici, au deschis temnița și au aflat pe închisul celălalt șezînd fără de legături, însă orb de ochi, și i-au eliberat din temniță pe amîndoi.

Cînd i-au eliberat pe ei era joi și, mergînd la biserica sfinților mucenici, nu au plecat de acolo pînă dimineața, mulțumind pentru eliberare și cerînd vedere celui orb. În ziua Duminicii, acel orb căzînd la mormintele sfinților, se ruga cu mare strigare, încît se supărau clericii și ziceau: "Să duceți pe orbul acesta de aici, că nu este cu putință a cînta de strigarea lui". Însă acela petrecea rugîndu-se și striga către sfinți: "Miluiți-mă, sfinților de minuni făcători, luminați-mi ochii mei, precum v-ați făgăduit!"

Apoi, întorcîndu-se către popor, a grăit cu glas, zicînd: "Strigați "Doamne, miluiește!" și vedeți mila lui Dumnezeu și minunea sfinților mucenici, că iată, eu văd". Și s-au făcut ochii lui sănătoși, ca și cum niciodată nu avusese orbire și durere. Atunci toți cu glasuri înalte au preamărit pe Dumnezeu și pe sfinții Rusiei, cei de chinuri răbdători și de

minuni făcători. După aceea au mers la voievodul Mihail Sviatopolc și cu de-amănuntul au spus toate cele văzute și făcute lor.

Voievodul, minunându-se și înspăimântându-se de acea preaslăvită minune, s-a îndreptat din acea vreme și nu mai credea iute clevetirile, nici nu dădea pedeapsă fără cercetare și fără de întrebare cu dovadă pentru adevăr. Adeseori, el mergea în biserica sfinților mucenici și cu dragoste se închina la cinstitele lor moaște.

În slăvita cetate a Vladimirului din Suzdal cea din Rusia mare, domnind Vsevolod Iurevici, nepotul lui Vladimir Monomahul, s-au sculat asupra lui doi nepoți ai lui, Mstislav și Iaropolc Rostislavici, care veniseră din marele Novograd, fiind chemați în taină de Rostoveni, ca să domnească peste ei. Aceia, ridicându-se cu război, au mers asupra lui Vsevolod, unchiul lor, în cetatea Vladimirului, vrînd să-l izgonească din patria lui și să dobîndească stăpînire mai mare. Și, făcîndu-se război mare din amîndouă părțile, au fost biruiți rostislavii de Vsevolod, care i-a și prins vii și i-a dus în cetatea Vladimirului, lîngă care, punînd păzitori, i-a lăsat să umble în voia lor. Iar vladimirenii, văzînd pe acei voievozi prinși, dar neînchiși în temniță, ci umblînd după voia lor, au făcut gîlceavă și au venit la curtea domnului lor,

Vsevolod, cu arme, strigînd și zicînd: "Pentru ce, voievodule, nu ții pe vrăjmașii noștri în legături, ci îi lași liberi? Ori să-i pedepsești cu moarte, ori să-i orbești, ori să ni-i dai nouă". Iar voievodul, fiind milostiv, nu voia să facă rău voievozilor celor prinși în război, dar din pricina poporului, a poruncit să-i pună în temniță, ca să se potolească tulburarea.

Trecînd puțină vreme, vladimirenii iarăși strigau și ziceau către marele voievod, Vsevolod: "Dă-ne nouă pe rostislavi, că voim să-i orbim pe ei". Iar marele voievod Vsevolod s-a mîhnit, însă nu putea să oprească tulburarea poporului care, mergînd, a dărîmat temnița și, apucînd pe Mstislav și pe Iaropolc, i-a orbit pe ei și i-a eliberat. Și astfel, ticăloșii Mstislav și Iaropolc Rostislavici, care voiau să aibă mai mare slavă și stăpînire, s-au făcut smeriți și orbi. Deci, așa fiind ei, s-au dus la Smolensc și au venit la Smiadan, în biserica Sfinților Mucenici Boris și Gleb. În acea vreme era praznicul uciderii Sfîntului Gleb, în cinci zile ale lunii septembrie, și acolo s-au rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul și cu mare osîrdie, iar pe sfinții mucenici ca pe rudeniile lor, îi chemau în ajutor ca să li se ușureze durerile ochilor, pentru că le putrezeau rănile lor. Și, rugîndu-se ei, mai întîi li s-a ușurat durerea, apoi mai presus de nădejde, li s-a dăruit vederea ochilor.

Și, văzînd luminos, au început a slăvi și a mulțumi lui Dumnezeu înaintea tuturor și Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și Sfinților Roman și David, făcătorii de minuni ai Rusiei, și s-au dus într-ale lor, bucurîndu-se. Iar mila Domnului, care s-a făcut cu ei prin rugăciunile sfinților mucenici, au propovăduit-o pretutindeni cu milostivire.

Un bătrîn oarecare din vremile cele mai de demult, anume Martin, care era în cetatea Turov și care mai înainte a fost bucătar la episcopii Turovului: Simeon, Ignatie, Ioachim și Gheorghe, pe care eliberîndu-l episcopul Gheorghe din slujba aceea pentru bătrînețe, a luat chipul monahicesc și petrecea în mănăstirea episcopiei la biserica Sfinților Mucenici Boris și Gleb, viețuind singur în chilie. Acela bolea adeseori de surpătură, pentru că pîntecele lui se lăsa în boașe și, cînd i se întîmpla lui aceasta, atunci zăcea bătrînul văitîndu-se de durere, neputînd să se scoale și să slujească trupului său. Odată, bolind de acea neputință și zăcînd în chilie, slăbea de sete, pentru că nimeni nu-l cerceta - în acea vreme era apă mare împrejurul acelei mănăstiri -, iar a treia zi au intrat la el Sfinții Mucenici Boris și Gleb, întocmai după asemănarea lor, precum sînt închipuiți pe icoane și i-au zis: "Ce te doare, bătrînule?" Iar el le-a spus neputința sa. Ei i-au zis: "Voiești apă?" Bătrînul a răspuns: "O, domnii mei, de mult îmi este sete". Și

luînd unul dintre dînşii vasul cu apă, iar celălalt, umplînd un păhăruţ, a adăpat pe bătrînul.

Bătrînul le-a zis: "Ai cui sînteţi voi, fiilor?" Ei i-au răspuns: "Sîntem fraţii lui Iaroslav". Şi socotind bătrînul că sînt rudenie voievodului Gheorghe Iaroslav, le-a zis: "Dumnezeu să vă ţină mulţi ani, domnii mei. Luaţi singuri pîine şi mîncăţi, căci eu nu pot să vă slujesc". Iar ei i-au zis: "Fie ţie pîinea, căci noi ne ducem, iar tu să nu mai boleşti de acum, ci să te odihneşti". Şi îndată s-au făcut nevăzuţi, iar bătrînul s-a făcut sănătos şi a cunoscut cercetarea Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb şi, sculîndu-se, a preamărit pe Dumnezeu şi pe plăcuţii Lui. De atunci niciodată n-a mai bolit de acea neputinţă, ci a petrecut multă vreme sănătos şi spunea despre tămăduirea dăruită lui de sfinţii mucenici, care i s-au arătat lui.

Binecredinciosul domn Alexandru, care se numea Nevski, domnind în marele Novograd, avea război cu nemţii. Şi cînd a mers cu oastea sa la rîul Neva, unul din voievozii lui, anume Filip, bărbat temător de Dumnezeu, avînd încredinţată lui paza de noapte, a văzut pe apă, înspre răsărit, o corabie şi în mijlocul ei pe Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb, stînd în haine roşii, iar vîslaşii şedeau îmbrăcaţi ca şi cu o negură. Şi a zis Sfîntul Boris Sfîntului Gleb: "Frate, Gleb, să mergem degrabă ca să ajutăm

rudeniei noastre, voievodul Alexandru, asupra turbaților nemți".

Această vedenie a spus-o voievodului acelaia stăpînul său. În aceeași zi, domnul Alexandru, cu ajutorul Sfinților Mucenici Boris și Gleb, a biruit și a călcat puterea nemțească și pe craiul lor singur l-a rănit la față cu sabia, și s-a întors în marele Novograd cu bucurie.

În același chip, mult timp după aceea, cînd Dimitrie, marele voievod al Moscovei, avuse război cu Mamae, împăratul tătar, Toma Halțibie, păzitorul de noapte, a văzut o vedenie ca aceasta, descoperită lui de Dumnezeu: Se vedea la înălțime un nor ales, și iată, ieșeau, ca niște cete foarte mari, dinspre răsărit: iar dinspre miazăzi veneau doi tineri luminoși, avînd în mîinile lor lumînări și săbii ascuțite. Aceștia erau Sfinții Mucenici Boris și Gleb, și au zis polcovnicilor tătari: "Cine v-a poruncit vouă ca să pierdeți patria noastră, cea dăruită nouă de Domnul?" Și a început a tăia pe potrivnici, încît nici unul dintre dînșii n-a rămas întreg.

A doua zi, străjerul acela a spus marelui domn vedenia sa, iar domnul, ridicînd ochii spre cer și înălțîndu-și mîinile, a început a se ruga cu lacrimi, zicînd: "Doamne, iubitorule de oameni, pentru

rugăciunile Sfinților Mucenici Boris și Gleb, ajută-mi mie, ca lui Moise asupra lui Amalic, ca lui David asupra lui Goliat, ca lui Iaroslav asupra lui Sviatopolc și ca strămoșului meu, marele domn Alexandru, asupra craiului nemțesc, așa dă-mi mie ajutor asupra lui Mamae. Și în acea zi, Dimitrie, marele voievod al Moscovei, cu ajutorul rugăciunilor sfinților răbdători de chinuri, Boris și Gleb, a biruit pe Mamae, împăratul tătar, precum despre aceea se află pe larg în istorie. Aceasta și alte multe minuni au făcut Sfinții Mucenici Boris și Gleb, făcătorii de minuni ai Rusiei, care din Sfântul Botez s-au numit Roman și David. Ei și acum fac minuni celor ce îi cheamă pe dînșii cu credință, pentru slava lui Hristos Dumnezeuul nostru, Celui împreună slăvit cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și în vecii vecilor. Amin.

